

Perspectief 1 — Fysiek / Humanoid / Agency

Lichaam, besturing en handelingsvermogen

Versie 1.0 · 24 januari 2026 · Nederlands · Leestijd: 2 min. · © Niels van den Hoek

Context: Dit is één van meerdere perspectieven binnen Project AIAS. Voor de volledige achtergrond wordt aangeraden eerst het manifest te lezen.

Project AIAS verkent de maatschappelijke, organisatorische en menselijke impact van kunstmatige intelligentie.

Inhoudsopgave

1. Waar dit perspectief over gaat
2. Wat er zichtbaar wordt
3. Spanningsvelden die ontstaan
4. Plaats binnen AIAS
5. Voorbeeld — Op afstand bestuurde humanoids

1. Waar dit perspectief over gaat

Dit perspectief kijkt naar wat er verandert wanneer technologie niet alleen denkt of adviseert, maar ook fysiek aanwezig is. In de vorm van robots, humanoids of andere belichaamde systemen verschuift de relatie tussen intentie en handelen. Wat eerst abstract was, krijgt een lichaam.

2. Wat er zichtbaar wordt

Wanneer mens en machine fysiek samen handelen, ontstaan nieuwe dynamieken:

- Handelen wordt losgekoppeld van directe aanwezigheid;
- Besturing en uitvoering kunnen geografisch gescheiden zijn;
- Eén intentie kan zich uitdrukken via meerdere lichamen;
- Het lichaam wordt een interface in plaats van een identiteit;
- Waarneming verschuift van menselijk zintuig naar systeemwaarneming;
- Aanwezigheid wordt functioneel, niet per se persoonlijk.

Het lichaam verdwijnt niet, maar verandert van betekenis.

3. Spanningsvelden die ontstaan

Deze verschuiving roept fundamentele vragen op:

1. Wie handelt wanneer een humanoid op afstand wordt bestuurd?
2. Wat betekent verantwoordelijkheid bij gedeelde of meervoudige agency (handelingsvermogen)?
3. Wanneer ervaren we aanwezigheid als “echt”?
4. Hoe verhouden intentie en uitvoering zich tot elkaar?

Hier ontstaat spanning tussen nabijheid en afstand, tussen controle en autonomie.

4. Plaats binnen AIAS

Binnen AIAS wordt belichaming niet gezien als een technisch vraagstuk, maar als een relationeel en ethisch vraagstuk. Dit perspectief maakt zichtbaar dat handelen altijd context draagt, ook wanneer het lichaam technologisch wordt bemiddeld.

AIAS nodigt uit om fysieke aanwezigheid niet te reduceren tot functionaliteit, maar te blijven zien als een drager van betekenis, verantwoordelijkheid en impact.

5. Voorbeeld — Op afstand bestuurd humanoids

In situaties waarin humanoids op afstand worden bestuurd — bijvoorbeeld in gevaarlijke omgevingen of zorgcontexten — ontstaat een meervoudig handelingsmodel. De intentie ligt bij de mens, de uitvoering bij het systeem en de waarneming bij beide.

Wanneer meerdere humanoids tegelijk worden aangestuurd, vervaagt het idee van één-op-één handelen. Wat vroeger “mijn lichaam” was, wordt een netwerk van belichaamde acties. De vraag verschuift dan van wie beweegt naar wie handelt.

Wanneer handelen loskomt van één lichaam, wordt agency iets wat gedeeld en begrensd moet worden.

